

HAC KISSALARI

1- Hz. İsmail'in Kurban Edilmesi

Hz. İbrahim, kendi yurdundan hicret edip ayrıldığında, Allah Teala'dan, kendisine sâlih bir evlat bahşetmesini istemiş ve duası kabul edilerek İsmail (a.s.) ile müjdelenmişti.

Bu sırada İbrahim (a.s.)'ın yaşı seksenaltı idi. İsmail yürüyüp gezecek çağa geldiğinde, babası rüyasında kendisini kurban ettiğini gördü. Peygamberlere ait rüyaların vahiy olduğu konusunda kesin bir hükmün bulunduğu herkesçe malumdur. Allah Teala bununla İbrahim (a.s.)'ı büyük bir imtihana tabi tutuyordu. İbrahim (a.s.): "Yavrucuğum! Rüyamda seni boğazladığımı görüyorum; bir düşün, ne dersin?" dedi. İsmail de cevaben: "Babacığım! sana emredileni yerine getir, inşaallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi.

Sonra ikisinden, Allah Teala'nın bu emrine teslim olmaları istendi. "Her ikisi de Allah'ın emrine teslim olup İbrahim İsmail'i şakağı üzerine yatırınca..." İlahi emre teslim olup

onu yerine getirmeye kararlı oldukları görülünce, Hak Teala İbrahim (a.s.)'a seslenmiş ve melekler tarafından kendisine bir hediye takdim edilmiştir. "Ona: Ey İbrahim! Sen rüyayı doğruladın, işte biz iyileri böyle mükafatlandırırız. Bu gerçekten çok açık bir imtihandır, diye seslendik. Biz, oğluna bedel olarak ona büyük bir kurban verdik.

Geriden gelecek nesiller arasında ona iyi bir nâm bıraktık; İbrahim'e selam olsun! dedik.

Biz iyileri böyle mükafatlandırırız. Çünkü o, bizim mü'min kullarımızdandı."

İbrahim ve İsmail (a.s.)'ın imtihan edilmelerinden ve ilahi emre kayıtsız şartsız teslim olmalarından gaye hasıl olduktan sonra, Allah Teala bedel olarak ona beyaz, iri gözlü ve boynuzlu bir koç göndermiş, İbrahim (a.s.) da onu Sebîr Dağı'nın yakınındaki bir ağacın altında bağlı bir vaziyette bulmuş ve Mina'da kurban etmiştir. Hac ibadeti ile kurban ibadeti, bu yerlerin, İbrahim ve İsmail (a.s.)'ın hatırasını ölümsüzleştirmiştir. İbrahim'e, İsmail'e ve Peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya salât ve selâm olsun!

2- İbrahim (a.s.)'ın Kâbe'nin Temellerini Yükseltmesi:

1- İbrahim (a.s.) Mekke'ye, Allah Teala'nın, Kâbe'yi inşa emrini yerine getirmek için geldi ve oğlu İsmail'e: "Yavrucuğum, Allah Teala bana bir şey emretti" dedi.

Bunun üzerine İsmail: "Rabbin ne emrediyorsa yerine getir babacığım" dedi. İbrahim (a.s.) da ona: "Bu konuda bana yardımcı olur musun?" diye sorunca, İsmail (a.s.): "Elbette olurum babacığım" diye cevap verdi.

Bunun üzerine İbrahim (a.s.) yüksek bir yeri işaret ederek: "Allah Teala, bana burada bir bina inşa etmemi emretti" dedi. İşte orada Kâbe'nin duvarlarını inşa ettiler; İsmail (a.s.) taş taşıyor, İbrahim (a.s.) da duvarları örüyordu.

Duvar insan boyu yükseldiğinde, İsmail (a.s.) getirdiği taşlardan bir merdiven yaptı. İbrahim (a.s.) bu yığın taşların üzerine çıkıp İsmail (a.s.)'in uzattığı taşları örüyor ve şöyle dua ediyorlardı: "Rabbimiz! Yaptığımızı kabul buyur, şüphesiz Sen hem işitir, hem bilirsin.

Rabbimiz! İkimizi sana teslim olanlardan kıl, soyumuzdan da Sana teslim olan bir ümmet ver. Bize nasıl ibadet edeceğimizi göster, tevbemizi kabul buyur; çünkü tevbeleri daima kabul eden, merhametli olan sadece Sen'sin. Rabbimiz! İçlerinden, onlara senin ayetlerini okuyan, Kitab'ı ve Hikmet'i öğreten, onları her kötülükten arıtan bir peygamber gönder. Doğrusu sen Aziz ve Hakim'sin." Ve sonunda Allah Teala, Kâbe'nin inşasını tamamlamayı onlara nasib etti

2- Kâbe'nin İbrahim (a.s.)'dan önce inşa edilmiş olduğu hususunda hiçbir sahih rivayet yoktur.

Kur'an-ı Kerim'deki "Hani bir zamanlar İbrahim'e Kâbe'nin yerini hazırlamış ve ona şöyle demiştik.." (Hacc, 26) ayetini; veya: "Hani bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Kâbe'nin temellerini yükseltiyor ve.. " (Bakara, 127) ayetini bu konuda delil olarak ileri sürenlerin kastettiği mana şudur: Kâbe'nin yeri Allah Teala'nın ezelf ilminde takdir edilmiştir, dolayısıyla yeri bellidir; ancak Kâbe'nin inşası, İbrahim (a.s.) ile oğlu İsmail (a.s.) tarafından gerçekleştirilmiştir. Tarihi olarak bu zaman diliminden öncesine ait bilgi ve rivayetler Beni İsrâil (Yahûdi ve Hristiyan) kaynaklarından nakledilmektedir ki, kural olarak bunları, ne doğruluyor ne de yalanlıyoruz. En doğrusunu sadece Allah bilir!

3- İbrahim (a.s.) Kâbe'yi

* Yüksekliğini dokuz zirâ, (bir zirâ yaklaşık seksen cm.dir)

* Hacerü'l-Esved'ten Rûkn-i Şâmî'ye kadar uzunluğu otuziki zirâ,

* Rûkn-i Şâmî tarafındaki Altınoluk'tan Rûkn-i Garbî'ye kadar eni yirmi iki zirâ,

* Rûkn-i Garbî'den Rûkn-i Yemânî'ye kadar uzunluğu otuzbir zirâ,

* Rûkn-i Yemânî'den Hacerü'l-Esved'e kadar olan eni de, yirmi zirâ olarak inşa etmiştir.

Kapısını yer seviyesinde yapmış, ancak onu takmamıştır. Tübbâ el-Himyerî Kâbe'ye bir kapı yaptırmış ve bundan sonra kapı kapatılmıştır. Hz. İbrahim'in inşa ettiği Kâbe'nin orta kısmı genişçeydi. Sadece Yemâniyyân diye bilinen iki rûknü (köşesi) vardı. Kâbe'nin Hicr (kuzey) tarafı ise köşeli değil de, yarım daire şeklinde yuvarlak yapılmıştır ki, şu anki haline benzemektedir.

Kâbe'yi inşa ettiği esnada İbrahim (a.s.)'in yüz yaşında olduğu rivayet edilirse de, doğrusunu en iyi Allah bilir!

3- Haccın İlanı:

Hız. İbrahim Kâbe'nin inşasını bitirdikten sonra Allah Teala ona, insanlara Hac ibadetini ilan etmesini emretti: "İnsanlara hacc'ı ilan et; gerek yaya, gerek uzak yollardan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler" (Hacc, 27). Yüce Allah'ın bu emri karşısında İbrahim (a.s.): "Rabbim! Benim sesim nereye kadar ulaşabilirki?!" diye aczini itiraf edince, Yüce Allah: "Sen çağrını ve ilanını yap! sesini insanlara duyurmak bana ait!" Bunun üzerine Hz. İbrahim Ebu Kubey's Dağı'na çıktı, elini kulağını attı, yüzünü doğuya ve batıya dönerek: "Ey insanlar! Size Kâbe'yi hacetmek farz kılındı,

Rabbimizin bu davetine kulak verin!" diye nida etti. Babaların döl yatağında ve annelerin rahminde olan bütün hücreler bu sesi duydu ve Allah'ın ezelî ilminde kıyamete kadar hacedecek olan tüm ruhlar bu çağrıya olumlu cevap verip:

"Emrine âmâdeyiz, emrindeyiz Allahım!" diye seslendiler.

4- Hz. İbrahim'in Haccı

Hz.İbrahim (a.s.) insanlara hac ibadetini ilan ettikten sonra Cebrail (a.s.) onu alıp kendisine Safâ ve Merve tepelerini göstermiş, Harem sınırlarını çizmiş ve belli yerlere sınır taşları dikmesini emretmişti. İbrahim de bunların hepsini yerine getirmişti.

Böylece Cebrâil (a.s.)'ın talimatıyla, Harem'in sınır taşlarını ilk koyan İbrahim (a.s.) olmuştur. Zilhicce ayının yedinci günü öğle vaktinde İbrahim (a.s.), İsmail (a.s.)'ın oturarak dinlediği bir hutbe îrat etti. Ertesi gün, beraberlerinde taşıdıkları bir su kırbası ve ellerinde bir asâ olduğu halde ihramlı vaziyette yürüyerek telbiye getirdiler.

Bu yüzden bu güne terviye günü dendi. Sonra Mina'ya geldiler; orada öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarını kıldılar. Bu esnada Mina'nın sağ tarafında konaklamışlardı.

Sonra güneş çıkıncaya kadar Sebîr tepesinde kaldılar. Daha sonra İbrahim (a.s.) ve İsmail (a.s.) beraberlerinde Cebrâil (a.s.) olduğu halde Arafat'a geldiler. Cebrâil (a.s.) ikisine hac ibadetinin yerlerini teker teker gösteriyordu.

Sonunda Nemire'ye geldiler, Cebrâil (a.s.), İbrahim (a.s.)'a Arafat'ı tarif etti. İbrahim burayı daha önceden bildiği için: "Bildim" manasına gelen "araftü" sözünü söylemiş, bu yüzden buraya "Arafât" denilmiştir. Öğle vakti olduğunda İbrahim (a.s.) onları alıp bugünkü Nemire Mescidi'nin bulunduğu yere getirdi; İbrahim (a.s.) kalkıp bir hutbe îrâd etti. İsmail (a.s.) bu hutbeyi oturarak dinledi. Sonra İbrahim (a.s.) öğle ve ikindi namazını cemederek (birleştirerek) kıldı. Sonra Cebrâil (a.s.) onları yüksek yerlere çıkardı; ikisi, güneş batıp aydınlık yok oluncaya kadar ayakta dua ettiler. Sonra Arafât'tan ayrılarak Müzdelife'ye gelinceye kadar yürüdüler. Orada konaklayıp akşam ve yatsı namazlarını, bugün hâlâ kılınan yerde kıldılar. Geceyi orada geçirdiler.

Fecr vakti olduğunda Kuzah denilen yerde vakfe yaptılar. Daha sonra Muhassir denilen yere geldiler, o bölgeyi süratli bir şekilde katettikten sonra tekrar önceki yürüyüş tarzlarına döndüler. Sonra Müzdelife'den aldıkları yedi taşla Akabe cemresini taşıdılar. Fecr vaktinde Mina'nın sağ tarafından aşağıya inip orada kurban kestiler ve tıraş oldular. Mina'da kaldıkları günlerde, güneşin doğumundan zeval vaktine kadar cemreleri atmak üzere gidip geldiler. Sader günü oradan ayrılıp öğle namazını geniş ve düzlük alanda kıldılar. Bütün bunları Cebrâil (a.s.) onlara teker teker gösteriyordu.

5- Fil Olayı

Ebrehe Sana'da Kuleys adında benzeri görülmemiş bir kilise yaptırdı. Sonra Habeş kralı Necaşi'ye: "Senden önce hiç bir krala yapılmamış bir kilise yaptırdım. Arapların Kabey'i hac etmesine ihtiyacım yoktur" dedi.

Araplar, Ebrehe'nin Necaşi'ye yazdığı bu mesajı kendi aralarında konuşmaya başlayınca Kenane oğullarından bir zat Kuleys'e gelip kimsenin görmediği bir anda içine abdest bozdu, sonra da bunu kilise ehlinin yaptığını Ebrehe'ye haber verdi. Bu harekete kızan Ebrehe gidip Kabe'yi yıkmaya

yemin etti ve içinde fillerinde bulunduğu bir orduyla yola çıktı. Araplar bu haberi duyunca kaygılandılar. Ebrehe Esved ibn Mafsud adında bir kişiyi Mekke'ye elçi gönderdi. Bu zat, Kureyş, Tihame ve diğer kabilelere ait sürüleri önüne katıp getirdi. Getirilen sürü içinde Kureyş'in lideri Abdulmuttalib'in de 200 devesi vardı. Kureyş, Kinani, Huzey kabileleri ile Harem civarında yaşayan diğer kabileler Haremi savunmaya kalktılsada buna güçlerinin yetmeyeceğini anlayıp vazgeçtiler.

Ebrehe, Hunada Himyeri adlı elçiyi, Mekke'yi kuşatmaya değil Kabe'yi yıkmaya geldiğini bildirmesi için Mekke'ye gönderdi. Ebrehe, elçisi kanalıyla Mekkelilere mukavemet göstermemeleri halinde kan akıtılmayacağı mesajını verdi.

Mekke'nin lideri olan Abdulmuttalip, elçiye savaş istemediklerini, bu belde de Allah'ın ve dostu İbrahim (a.s.)'in evi bulunduğunu, savunmasının da Allah'a ait olduğunu, kendilerinin hiçbir şey yapamayacaklarını bildirdi. Sonra elçi Hunada Abdulmuttalip'ten kendisiyle birlikte gelmesini Ebrehe'nin istemiş olduğunu söyledi. Elçi, Abdulmuttalip ve bazılarıyla birlikte yola çıktılar.

Ebrehe'nin bir arkadaşı "Ey kral! kapıda bulunan Kureyş'in efendisidir, huzurunuzda girmek için izin istemektedir.

Bu zat Mekke'de mülk ve şeref sahibidir, dağda bayırda bulunan insanlara yardımda bulunur. Ona izin veriniz de durumunu anlatsın" dedi. Ebrehe, insanların en yakışıklısı, en büyüğü Abdulmuttalib'i görünce ona saygı duydu. Ona yere otur demekten vazgeçti, ancak Ebrehe Habeşlilerin Abdulmuttalib'in tahtının üzerine oturduğunu görmelerini de uygun olmadığından Abdulmuttalip'le birlikte minder üzerine oturdu.

Mütercimine "ne isteği var sor?" dedi. Abdulmuttalip "benim ihtiyacım kralın gasbettiği bana ait olan 200 deveyi geri vermesidir" dedi. Abdulmuttalip bu sözleri söyleyince: Ebrehe "seni gördüğümde beğenmişim, ancak konuştuğun zaman seni değersiz buldum" dedi. Dinin ve atalarının dini olan evi bırakıp ta gasbettiğim 200 deve için mi konuşuyorsun, oysa benim yıkmak için geldiğim o evden bahsetmiyorsun" dedi.

Abdulmuttalip "ben develerin sahibiyim, evin sahibi değilim. Evin sahibi başkasıdır. Sahibi onu korur" dedi. Ebrehe "onu kimden koruyacak" dediğinde, "sen ve beraberindekilerden" dedi. Bunun üzerine Ebrehe, Abdulmuttalib'e develerini geri verdi.

Abdulmuttalip Kureyş'e durumu anlattı ve Mekke'den çıkıp dağlara sığınmalarını emretti. Sonra Abdulmuttalip ve Kureyş'ten bir grup Kabe'nin kapısının tokmağına yapışarak Allah Teala'ya Kabe'yi Ebrehe ve ordusundan koruması için dua ettiler. Sabah olunca Ebrehe ordusunu ve mahmud adlı filini donatıp Mekke'ye girmeye hazırlandı. Fili Mekke'ye doğru çevirdiklerinde karşısına Nefil b. Habib çıktı ve file "övlümüş olarak yere çök, doğruca geldiğin yere dön, sen burada Allahın haram beldesindesin" dedi ve fil yere çöktü.

Filin kalkması için dövdüler, kalkmadı. Yemen tarafına çevirdiler kalkıp koşmaya başladı. Şam cihetine çevirdiler aynısını yaptı. Doğu cihetine çevirdiler aynısını yaptı ancak Mekke'ye çevirdiklerinde yere çöktü.

Allah Teala onların üzerine denizden balıkçıl kuşlarına benzer kuşlar gönderdi ve her kuş, biri gagasında ikisi ayaklarında nohut veya mercimek büyüklüğünde üç tane taş taşıyordu. Bu taşlar ordudan kime isabet ederse onu helak ediyordu. Ordu ferdlerinin hepsi isabet almadı.

Ordu şaşkın bir halde geri döndü. Ebrehe'de bedeninden isabet aldı, parmakları döküldü, Sana'ya dönünce öldü.

6- Vahyin Başlangıcı

Resulüllah (s.a.v.)'e ilk vahiy uykuda salih rüya şeklinde gelmiştir. Hz. Peygamber'in gördüğü bütün rüyalar sabah aydınlığı gibi aşıkardı. Ondan sonra kalbine yalnız kalma duygusu sevimli olmaya başladı. Hıra'daki mağara içinde belirli sürelerde ibadet ederdi. Ara sıra ailesine döner yanına yiyecek aldıktan sonra tekrar mağaraya giderdi. Nihayet Resulullah bir gün Hıra mağarasındayken Melek gelip ona "Oku" dedi. Hz. Peygamber "Ben okuma bilmem" cevabını verdi. Risâlet Penâhi buyurur ki; o zaman Melek beni takatim kalmayınca kadar sıkıştırdı. Sonra beni bırakıp yine "Oku" dedi. Ben de ona "Ben okuma bilmem" dedim.

Yine beni alıp ikinci defa takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni bırakıp yine "Oku" dedi. Ben de "Ben okuma bilmem" dedim. Nihayet beni alıp üçüncü defa sıkıştırdı. Sonra beni bırakıp "Yaratan rabbinin adıyla oku. O ki insanı alakatan yarattı" ayetini okudu.

Resulüllah bu ayeti kerimeyi tilavet ede ede yüreği titreyerek döndü ve Hz. Hatice'in yanına girerek "Beni sarıp örtünüz, beni sarıp örtünüz" dedi. Korkusu gidinceye kadar vücudunu sarıp örttüler.

Ondan sonra Hz. Peygamber olayı Hz. Hatice'ye naklederek "Başıma bir şey gelmesinden korktum" dedi. Hatice (r.ah.) "Öyle deme, Allah'a kasem ederim ki Allah hiç bir vakit seni utandırmaz. Çünkü sen akrabana bakarsın, işini görmekten aciz olanların ağırlığını yüklenirsin, fakire verir, kimsenin kazandıramayacağını kazandırırın, misafiri ağırlarsın, sıkıntıya düşenlere Allah için yardım edersin." Bundan sonra Hatice Hz. Peygamberi alıp amcazadesi Varaka b. Nevfel'e götürdü. Gözleri görmeyen yaşlı zat Varaka, cahiliyet döneminde Hıristiyan olmuş, İbraniceyi bilir ve İncil'i okurdu. Hatice Varaka'ya: "Amcazadem, dinle kardeşinin oğlu ne söylüyor" dedi. Varaka, "Ne var kardeşim oğlu?" diye sorunca Resulüllah (s.a.v) gördüklerini anlattı. Varaka "Bu gördüğün, Allah Teala'nın Musa'ya gönderdiği nâmûstur. Ah keşke senin dini tebliğ günlerinde genç olsaydım! Kavmin seni çıkaracakları zaman keşke hayatta olsaydım!" dedi. Bunun üzerine Resulüllah "Onlar beni çıkaracaklar mı ki!" diye sordu. O da "evet. Senin gibi bir şey getirip te düşmanlığa uğramayan yoktur. Şayet senin davet günlerine yetişirsem sana elimden gelen yardımı ederim" cevabını verdi. Aradan sonra çok geçmeden Varaka vefat etti. Vahiy dönemi başladı.

HAC YOLUNDA

(Bu yazı aylık Yeni Dünya Dergisinde yayınlanmıştır.)

Bir kıssa anlatılır;

Topal karınca Hacc'a niyet etmiş ve o mübarek yolculuğa çıkmış...

Görenler, "Ya hu, sen bu halinle oraya varamazsın!.." demişler..

O da cevaben ; "Varamazsam da, hiç olmazsa o yolda ölürüm!" demiş...

Takva ehli bir insan, İslam'ın şartlarından birini, örneğin namaz kılmayı ihmal eder, keza oruc tutmaz, veya Hacc'a gitmekten sakınır ise, ahiret yaşamında başına ne iş geleceğini çok iyi bilir. Dolayısıyla üzerine düşeni yapar ve tedbirini alır. Esasen anlatılanlar her müslüman için geçerlidir.

"Henüz daha çok gencim, yaşlanıp dünya hayatından elimi eteğimi çeker öyle giderim. Zira dönüşte "Hacı"lık misyonuna ters bir harekette bulunmak istemem. Önce beğendiğim arabayı alayım, veya başımı sokacak bir evim yok, şu çocuğu da baş göz etsek sıra ona gelir, Allah nasib ederse..." gibi Hacc'a gitmeye mani olabilecek bahaneler "şeytani bir ilka" dan başka bir şey değildir..

İslam, ahiret hayatında bize çok elzem olan ve günahlardan arınma operasyonunu temin edecek en önemli fırsatı "HAC" göreviyle bizlere sunmuştur.

Bir kimsenin mali gücü yerinde olup Hacc'a gitmekten kaçınırsa tahmin edilemeyecek şekilde neticesine katlanır. Olay münafıklığa kadar varır. Yine hali vakti yerinde olan bir insan niyetlenir de Hacc'a gidemezse, bu niyet onu Hacc'a gitmemenin "vebalinden" kurtarır.

Bu nedenle, iman sahibi her aklın, bahaneleri bir tarafa bırakarak, bedenini Kâbe yollarına girmeye zorlaması gerekmektedir..

«HAC»da öyle bir sır yatmaktadır ki, Resûlullah'ı «Gidecek binek ve azığı olup da, gitmeyen yahudi veya hristiyan gibi ölür» mânâsına gelen son derece ağır uyarıyı yapmak mecburiyetinde bırakmıştır.

ResûlullahEfendimiz (s.a.v) başka bir hadisinde;

"Bir çocuk on defa Hacc'a gitse, buluş çağına eriştiğinde, ona yine bir Hac farzdır" diyerek Hacc'ın farziyetine değiniyor.

Muhkem ayetler kapsamında bulunan ve her biri insanı, tefekküre, neticede Allah'ın varlığına ulaştıracak farzların bünyesinde Hacc'ın önemi, gerçekten geniş tabanlıdır.

Önce Kur'an'da, Evrensel boyutları içeren bu konu ile ilgili ayetleri hatırlayalım.

"Şüphesiz ki, Saf'a ile Merve, Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde, kendisine bir günah yoktur. Her kim, gönüllü olarak bir iyilik yaparsa, şüphesiz Allah kabul eder ve yapılanı hakkıyla bilir." (Bakara 58)

"İnsanlar arasında Hacc'ı ilan et ki, gerek yaya olarak, gerekse nice uzak yoldan gelen yorgun argın develer üzerinde, kendilerine ait birtakım yararları yakinen görmeleri, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerinde belli günlerde Allah'ın ismini anmaları (kurban kesmeleri için) sana (Kabe'ye) gelsinler. Artık ondan hem kendiniz yiyin, hem de yoksula fakire yediniz." (Hac 27-28)

"Ey iman edenler! Akitlerin gereğini yerine getiriniz. İhramlı iken avlanmayı helal saymamak üzere (aşağıda) size okunacaklar dışında kalan hayvanlar, sizin için helal kılındı. Allah dilediğine hükmeder." (Maide 1)

"Hem size hem de yolculara fayda olmak üzere (faydalanmanız için) deniz avı yapmak ve onu yemek size helal kılındı. İhramlı olduğunuz müddetçe kara avı size haram kılındı. Huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun." (Maide 96)

Hacc'ın farz olmasının şartlarını şöyle sıralayabiliriz:

Müslüman olmak, akıllı olmak, (deli olmamak) hür olmak, Hacc'ın farz olduğunu bilmek, zahiri ihtiyaçları dışında Hacc'a gidip dönünceye kadar kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin (aile efradı) içtimai durumlarına uygun maddi güce servete sahip olmak, hac farzasını eda edebilecek bir "vakte erişmiş" olmak şeklinde sıralanabilirken, İmam-ı Şafi haricindekiler, Hacc'ın mutlaka ve acilen yapılması gerektiği konusunda hemfikirdirler.

İmam-ı Şafi, bir senelik tehir edilmeyi uygun görmüş, ancak tehir akabinde Hacc'a gidiş şartlarında kesinlikle bir koşul tanımamıştır.

İmam-ı Hanefi ise sadece, "binecek binit ve yiyecek azık" kuralı ile Hacc'a gidilmesi gerektiğine temas etmiştir.

Haccın kısımları olarak kabul edilen İFRAD, TEMETTÜ ve KIRAN Haccı ise kişinin yapısına uygun olarak yerine getirilir.

Şimdi de konuyu başka bir cihetiyle incelemeye çalışalım.

Şayet nefahat-ül Üns isimli eser sizde mevcut ise, evliyaullah'dan Cüneyd-i Bağdadi'nin talebesi Ebu Bekr Şibli'nin hayat hikayesini mutlaka okumuşsunuzdur. Şibli'ye atfen şöyle bir menkıbe anlatılır;

Bir adam adı geçen zata gitmiş Şibli ona;

- Nereye gidiyorsun ?

- Hacc'a.

- Öyle ise iki çuval götür, onlara orada rahmet doldur ve onları giy, bize getir ki, hacc'dan nasibimiz olsun, kalana onu verelim, ziyaret edeni onunla ağırlayalım.

Adam dedi ki "Huzurundan vedalaşıp çıktım, döndüğüm zaman Şibli bana sordu"

- Haccettin mi?

- Evet

- Haccetmek için ne amel yaptın?

- Guslettim, ihrama girdim, iki rekat namaz kıldım ve telbiye (hacıların "lebbeyk allahümme lebbeyk" demesi) ettim.

- Bununla haccı akdettin mi? (İhrama girmişsen önceki akitlerini bozdun mu)

- Evet

- Peki yaratıldığından beri bu akdine muhalif bütün akitleri bozdun mu?

- Hayır

- Sen akdetmemişsin (bağlanma)

- Sonra elbiseni çıkardın mı?

- Evet

- Yaptığın her işten de soyundun mu?

- Hayır

- Sen elbiseni çıkarmamışsın.

- Sonra temizlendin mi?

- Evet

- Bu temizlenmele sende bulunan her illeti giderdin mi?

- Hayır

- Sen temizlenmemişsin.

- Sonra sen telbiye ettin mi? (buyur geldim dedin mi)

- Evet

- Aynen telbiyenin cevabını aldın mı?

(cevap; Hakk'ın o şuurun sende olması)

- Hayır

- Sen telbiye etmemişsin.

- Sonra sen Harem'e girdin mi?

- Evet

- Hareme girmekle her haramı terketmeye ahdettin mi? (Harem, korunan yer anlamındadır. Yasak bölge, korunmuş yer)

- Hayır

- Sen hareme girmemişsin.

- Sonra Mekke'yi gördün mü?

- Evet

- Mekke'yi görmekle Allah'dan sana bir hal geldi mi? (Mekke, emin belde)

- Hayır

- Sen Mekke'yi görmemişsin

- Kabe'yi gördün mü?

- Evet

- Allah için kastettiğin gayeye erdin mi?

- Hayır

- Sen Kabe'yi görmemişsin

- Hacer'i Musafaha (el sıkışma) ettin mi?

- Evet

- Hani denilir ki Hacer'i musafaha eden Hakk'ı musafaha eder. Hakkı musafaha eden de güven mahallindedir. Binaenaleyh sende güven alameti gördün mü?

- Hayır

- Sen Hacer'i musafaha etmemişsin

-İki rekat namaz kıldın mı?

- Evet

- Allah Azze ve Celle'nin önünde durur gibi, olduğun yerde durup niyetini O'na gösterdin mi?

- Hayır

- Sen Namaz kılmamışsın

- Safa'ya çıkıp orada durdun mu? (halka nisbet edilen sıfatlardan soyunma)

- Evet

- Ne amel ettin

- Orada tekbir ettim

- Safa'ya çıkmakla sırrın saflaştı mı? Rabbini tekbir etmekle ekvan (varlıklar, alemler) gözünde küçüldü mü?

- Hayır

- Sen Safa'ya çıkmamışsın ve tekbir de etmemişsin. (Kabe'yi selamlama)

- Sa'yinde hervele (koşma) ettin mi?

- Evet

- O'ndan O'na kaçtın mı?

- Hayır

- Sen Hervele (iki yeşil ışık arasında koşma) ve Sa'y (yürüme) etmemişsin.

- Merve'de durdun mu?

- Evet

- Merve'de iken üzerine huzurun indiğini gördün mü? (ilahi isim ve sıfat kadehlerinden doya doya içmek)

- Hayır

- Sen Merve'de durmamışsın

- Arafat'a çıktın mı? (hak makamında bulunmak)

- Evet

- Halk edildiğin ve varacağın yeri bildin mi? Bildin mi ki Rabbin kimdir ve inkar etmekte olduğun o Zatı Kibriya kimdir? Ve Hak sana, havassı aşına kıldığı bir hal gösterdi mi? (men arefe sırrına işaret)

- Hayır

- Sen Arafat'a çıkmamışsın.

- Şeytana taş attın mı?

- Evet

- Sendeki cehaleti attın mı ve bu suretle sende ilim zuhur etti mi?

- Hayır

- Sen taş atmamışsın.

- Ziyaret ettin mi? (Hacc ettin mi)

- Evet

-Sana Hakikatten bir şey keşfedildi mi? Yahut ziyaret sebebiyle ikramların arttığını gördün mü? Çünkü Peygamber (S.A.V.) şöyle buyurmuştur; "Hacılar ve Umre yapanlar, Allah'ın ziyaretçileridir. Ziyaret edilenin kendisini ziyaret edene ikram etmesi bir Hak'dır."

- Hayır

- Sen ziyaret etmemişsin

-ihlal (bozma, sakatlama) ettin mi?

- Evet

- Helal yemeğe azmettin mi?

- Hayır

- Sen ihlal etmemişsin.

- Ved'a ettin mi?

- Evet

- Nefsinden ve Ruhundan Bil-külliye çıktın mı?

- Hayır

- Sen Ved'a etmemişsin, Hacc da etmemişsin.

Topal karıncanın hac yolundaki aşkı, Hac farızasının önemi ve Şibli'nin Hac anlayışı bizlere örnek olmalıdır.

(Bu yazı aylık

Yeni Dünya Dergisinde yayınlanmıştır.)